

ความต้องการจำเป็นและแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้
ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
NEEDS AND APPROACHES FOR ENHANCING LEARNING MANAGEMENT
COMPETENCIES OF PRIMARY SCHOOL TEACHERS UNDER THE OFFICE
OF THE BASIC EDUCATION COMMISSION

ไฉไลศรี เพชรใต้

CHAILAISRI PETTAI

พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ

PACHARAWIT CHANSIRISIRA

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

MAHASARAKHAM UNIVERSITY

จังหวัดมหาสารคาม

MAHASARAKHAM PROVINCE

รับบทความ : 27 ตุลาคม 2563 / ปรับแก้ไข : 25 ธันวาคม 2563 / ตอรับบทความ : 17 มีนาคม 2564

Received : 27 October 2020 / Revised : 25 December 2020 / Accepted : 17 March 2021

บทคัดย่อ

กระบวนการจัดการเรียนรู้ให้ครูผู้สอนมีความพร้อมต่อการปฏิบัติงานสอน อันจะส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนได้ จึงทำให้เกิดการวิจัยโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็น และแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดกลุ่มผู้เชี่ยวชาญแบบเจาะจง 9 คน กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการเปิดตาราง Krejcie and Morgan จำนวน 758 คน และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเลือกแบบเจาะจง 24 คน ใช้แบบประเมินที่มีค่าความสอดคล้อง อยู่ระหว่าง 0.80-1.00 แบบสอบถาม มีค่าความสอดคล้องระหว่าง 0.60-1.00 และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง มีค่าความสอดคล้องระหว่าง 0.80-1.00 ในการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและช่องทางรับส่งทางไปรษณีย์ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติเชิงอนุมาน ด้วยการหาค่าความต้องการจำเป็น ($PIN_{modified}$) และวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบและตัวชี้วัด ของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 5 องค์ประกอบ 15 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) การวิเคราะห์ผู้เรียน มี 5 ตัวชี้วัด 2) การออกแบบการจัดการเรียนรู้ มี 2 ตัวชี้วัด 3) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มี 4 ตัวชี้วัด 4) การใช้สื่อนวัตกรรมเทคโนโลยี มี 2 ตัวชี้วัด และ 5) การวัด และประเมินผล มี 2 ตัวชี้วัด 2) สภาพปัจจุบันของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น พบว่า สมรรถนะการใช้สื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีมีความต้องการ จำเป็นมากที่สุด รองลงมา คือ สมรรถนะการวิเคราะห์ผู้เรียน 3) แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้

ได้แก่ การอบรม การประชุมเชิงปฏิบัติการ การบูรณาการแบบสอดคล้องกับการปฏิบัติงาน การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และการนิเทศ ซึ่งสามารถใช้เป็นแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสมรรถนะของครูผู้สอนให้มีประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้นได้

คำสำคัญ : เสริมสร้างสมรรถนะ, การจัดการเรียนรู้, ครูประถมศึกษา, ความต้องการจำเป็น

ABSTRACT

Learning management process for teachers in preparing for teaching practice which affects the quality of learners, thus resulting in this research with the objective of investigation in the current states, desirable states, needs and approaches of enhancing learning management competency of primary school teachers under office of the basic Education commission. A specific group of 9 experts were assigned. The sample was a total of 758, by opening tables Krejcie and Morgan and a group of 24 specific respondents by using an assessment (IOC=0.80-1.00) questionnaire (IOC=0.60-1.00) and structured interviews (IOC=0.80-1.00) for the research area to collect data by using descriptive statistics. The data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation, inferential statistics with values and needs assessment (PNI_{modified}) and analyze content. The results of the study shown that 1) 5 elements of learning management competency for primary school teachers were found which consisted of (1) learners analysis comprised, (2) learning design, (3) students centered learning management consisted, (4) using innovation and technology consisted, and (5) assessment and evaluation consisted of 2) The current states of learning management competency for primary school teachers overall shown the rates in more level and the desirable states were at the highest level, the competencies of the use of innovative media technology were followed, and 3) the approaches of learning management competency for primary school teachers found that the appropriate teacher development can be seen as a useful guideline to develop more effective teacher competency.

Keywords : Enhance competency, Learning management, Teachers primary school, Needs assessment

บทนำ

การพัฒนาและยกระดับความรู้และสมรรถนะของครูอย่างต่อเนื่องเป็นประเด็นสำคัญในการนำไปสู่การสร้างคุณภาพการศึกษาของประเทศที่สูงขึ้น ทั้งนี้เพราะความรู้และสมรรถนะด้านการสอน ของครูเป็นกุญแจสำคัญในการนำไปสู่ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนและระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ ยกตัวอย่างเช่น ประเทศฟินแลนด์ สิงคโปร์ หรือญี่ปุ่น ให้ความสำคัญกับการฝึกอบรมและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องหลังเข้าสู่วิชาชีพครูโดยเป็นการเรียนรู้เชิงปฏิบัติจริง และเรียนรู้การปรับใช้ความรู้และทักษะให้เหมาะสมกับสถานการณ์การสอนจริง การฝึกอบรมและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องหลังเข้าสู่วิชาชีพ มีความสำคัญมากขึ้นเรื่อย ๆ ในสถานการณ์ที่โลกกำลังเปลี่ยนแปลงเมื่อเข้าสู่ยุคสมัยใหม่ (Office of the Education Council, 2019, p. 12) ซึ่งจากงานวิจัยของประเทศในกลุ่มองค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD) พบว่า การพัฒนาครูให้มีประสิทธิภาพและส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนนั้นต้องออกแบบ

วิธีการพัฒนาให้เชื่อมโยงกับความต้องการของผู้เรียนเป็นประเด็นสำคัญ เพราะความต้องการของผู้เรียนจะเป็นแรงผลักดันในผู้เรียนเกิดความสนใจในบทเรียนและเกิดการพัฒนาความรู้ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามมาในที่สุด (Timperley et al., 2008, p. 23) ดังนั้น การพัฒนาบุคลากรเป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน มักจะเป็นการพัฒนาตามสมรรถนะของบุคลากรเพราะสมรรถนะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้บรรลุตรงตามความต้องการขององค์กรซึ่งองค์กรต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศได้นำสมรรถนะมาใช้ในการบริหารงานเพื่อขับเคลื่อนนโยบายให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและอย่างมีอาชีพคือบุคลากรในองค์กร หากบุคลากรมีความรู้ ความสามารถทักษะและสมรรถนะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานสำหรับตำแหน่งก็จะส่งผลให้งานที่ได้รับมอบหมายนั้นบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้อย่างมีคุณภาพ (Office of the Basic Education Commission, 2018, pp. 3-4) ในปัจจุบันจุดอ่อนที่สำคัญเกี่ยวกับครู คือ ครู อาจารย์บางส่วนยังขาดเทคนิควิธีการสอน และการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์และใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง ขาดประสบการณ์ในการปฏิบัติงานจริงในสาขาวิชาที่สอน ส่งผลให้ผู้จบการศึกษาไม่สามารถนำความรู้ไปใช้ในการทำงาน หรือประกอบวิชาชีพได้อย่างเต็มที่ ครูจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความสุข คุณภาพของครูผู้สอนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน (Ministry of Education, 2018, p. 9) การพัฒนาครูจึงไม่ควรสร้างโปรแกรมการพัฒนาที่รวมศูนย์และเป็นรูปแบบเดียว แต่ควรยืดหยุ่นให้เหมาะสมกับความต้องการของครู บริบทท้องถิ่นและผู้เรียนซึ่งมีความแตกต่างกันในแต่ละท้องถิ่น และภูมิภาคสอดคล้องกับการศึกษาของ TALIS ที่ทำการสำรวจประเทศกลุ่ม OECD ซึ่งพบว่าการพัฒนาของครูที่มีประสิทธิภาพนั้น มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self efficacy) ของครูผู้สอน หากครูได้รับการพัฒนาที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนจะทำให้ครูมีความสามารถในการวิเคราะห์และแก้ปัญหาซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการรับรู้ความสามารถของตนเอง (Organization for Economic Co-operation and Development, 2009, pp. 5-6)

ครูเป็นบุคลากรที่มีบทบาทอย่างมากในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้คุณธรรมจริยธรรม และสามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความสุข ครูผู้สอนจึงเป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน เนื่องจากปัจจุบันสภาพสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไป ส่งผลให้รูปแบบการจัดการเรียน การสอนเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ดังนั้นครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องพัฒนาความรู้ความสามารถ ทักษะ และเจตคติซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ต่อครูผู้สอน (Ministry of Education, 2019, pp. 15-16) แต่การที่ครูผู้สอนจะมีสมรรถนะที่สูงขึ้นและมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพได้นั้น จะต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนเกิด ความชำนาญการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบัน สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ได้ให้ความเห็นว่ายังไม่มีมาตรฐานที่ควร เพราะมีเพียงคู่มือการประเมินสมรรถนะครูที่ทางสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นแบบประเมิน การปฏิบัติงานประจำปีของครู และบุคลากรเท่านั้น ยังขาดรายละเอียดของขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติให้ได้ว่าซึ่งตัวบ่งชี้ในแต่ละข้อ ซึ่งสอดคล้องกับสำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษาที่ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาครูแล้วพบว่าการพัฒนาครูยังขาดแนวทางพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ และยังไม่มามีมาตรฐานที่ชัดเจน ดังนั้น การพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้จะมีประสิทธิภาพหรือไม่ขึ้นจึงขึ้นอยู่กับขั้นตอนและวิธีการประเมินผลการดำเนินงานร่วมด้วย (Office of the Teachers' Council of Thailand, 2018, pp. 15-19) ทั้งนี้เนื่องจากสภาพสังคม มีการเปลี่ยนแปลงไป จึงมีความจำเป็นต้องมีการพัฒนาครู

และเตรียมครูให้มีสมรรถนะสูง เพราะครูต้องพัฒนาผู้เรียนให้สามารถเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ดังนั้นการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อเพิ่มสมรรถนะทางวิชาชีพจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนา

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทอย่างมากต่อการพัฒนาครูให้มีสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ผู้วิจัยมีความตระหนักและเห็นความสำคัญของปัญหาเกี่ยวกับคุณภาพครูผู้สอน อีกทั้งมีความมุ่งหวังที่จะพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาสมรรถนะของครูในสังกัดให้มีความพร้อมต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้และเพื่อเป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนต่อการปฏิบัติหน้าที่ด้านงานสอนให้มีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

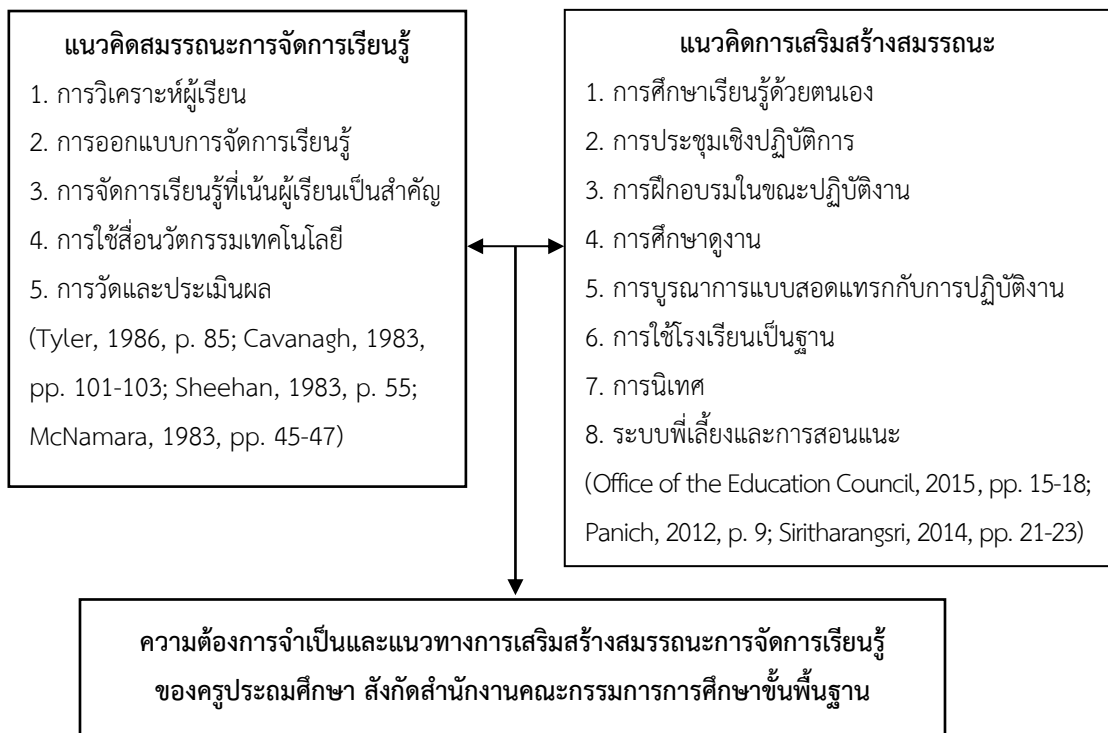
1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อศึกษาแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ประโยชน์การวิจัย

1. ทราบถึงสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. ทราบถึงแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการสังเคราะห์หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยเกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (Office of the Education Council, 2015, pp. 15-18) พิณสุดา สิริธังศรี (Siritharangsri, 2014, pp. 21-23) วิจารณ์ พานิช (Panich, 2012, p. 9) และแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของ Tyler (1986, p. 85) Cavanagh (1983, pp. 101-103) Sheehan (1983, p. 55) และ McNamara (1983, pp. 45-47) แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัยดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย 3 ระยะ ดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู

1.1 การดำเนินการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีจากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ เพื่อทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) จากนั้นทำการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัด ได้ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การวิเคราะห์ผู้เรียน 2) การออกแบบการจัดการเรียนรู้ 3) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 4) การใช้สื่อนวัตกรรมเทคโนโลยี และ 5) การวัดและประเมินผล

1.2 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยคัดเลือกตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยได้กำหนดขึ้น ได้แก่ นักวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 2 คน โดยเป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก และมีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 5 ปี ผู้บริหารสถานศึกษา โดยเป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก และมีประสบการณ์การทำงานอย่างน้อย 5 ปี จำนวน 3 คน ครูวิทยฐานะเชี่ยวชาญ ที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ หรือมีประสบการณ์ที่เกี่ยวกับหลักสูตรและการสอน จำนวน 2 คน ศึกษานิเทศก์วิทยฐานะชำนาญพิเศษจากสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษา จำนวน 2 คน ผู้วิจัยสัมภาษณ์โดยสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อพิจารณาความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัด องค์ประกอบโปรแกรม วิธีการพัฒนาครู และทำการประเมินความเหมาะสมด้วยแบบประเมินความเหมาะสม

1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดของการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ 1 หมายถึงระดับน้อยที่สุด 2 หมายถึงระดับน้อย 3 หมายถึงระดับปานกลาง 4 หมายถึงระดับมาก และ 5 หมายถึงระดับมากที่สุด (Srisa-ard, 2010, pp. 120-121) ตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ด้วยการวิเคราะห์ความสอดคล้อง (IOC) รายข้อ พบว่า มีค่าระหว่าง 0.80-1.00 ทุกข้อ

1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ติดต่อประสานงานกับผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดของการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ประเมินความสอดคล้อง (IOC) และประเมินความเหมาะสม ด้วยสถิติค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation : S.D.)

ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.1 การดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยนำองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ที่ได้ในระยะที่ 1 เป็นกรอบเนื้อหาในการสร้างแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์เพื่อสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับวิธีการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แล้วนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูล

2.2 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 28,806 คน จากโรงเรียน 1,567 โรง กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยการเทียบจำนวนประชากรกับตารางสำเร็จของ Krejcie and Morgan (1970, p. 607-610) ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 379 คน ครู จำนวน 379 คน รวมทั้งสิ้น 758 คน ได้มาโดยการเปิดตาราง

2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ เพื่อสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับวิธีการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามตรวจสอบรายการ (Checklist) ตอนที่ 2 กิจกรรมการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ 1 หมายถึงระดับน้อยที่สุด 2 หมายถึงระดับน้อย 3 หมายถึงระดับปานกลาง 4 หมายถึงระดับมาก และ 5 หมายถึงระดับมากที่สุด (Srisa-ard, 2010, pp. 120-121) และตอนที่ 3 วิธีการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นแบบสอบถามเรียงลำดับความสำคัญ (Ranking) ตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ด้วยการวิเคราะห์ความสอดคล้อง (IOC) รายข้อ พบว่า มีค่าระหว่าง 0.60-1.00

2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ติดต่อประสานกับทางโรงเรียนเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้เก็บข้อมูล จากนั้นผู้วิจัยจัดส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลและแบบสอบถามทางไปรษณีย์และแนบของส่งแบบสอบถามกลับถึงผู้วิจัยด้วย

2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยการหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และหาค่าความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$)

กำหนดเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ยตามแนวคิดของบุญชม ศรีสะอาด (Srisa-ard, 2010, pp. 120-127) ดังนี้คือ ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.50 หมายถึงระดับน้อยที่สุด 1.51-2.50 หมายถึงระดับน้อย 2.51-3.50 หมายถึงระดับปานกลาง 3.51-4.50 หมายถึงระดับมาก และ 4.51-5.00 หมายถึงระดับมากที่สุด และการจัดลำดับความสำคัญของข้อมูลจากการประเมินความต้องการจำเป็นโดยอาศัยแบบการเรียงลำดับความสำคัญของข้อมูล (Modified priority needs index : PIN_{modified}) (Vongvanich, 2007, p. 279)

ระยะที่ 3 แนวทางการพัฒนาครูเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.1 การดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้นำเอาข้อมูลจากการลำดับความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) ในระยะที่ 2 มาสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์ เพื่อศึกษาโรงเรียนที่มีวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practices) ในการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูประถมศึกษา จำนวน 3 โรงเรียน โดยการสังเกตและการสัมภาษณ์ ผู้บริหาร และครู เพื่อนำข้อมูลที่ได้ มาประกอบการสร้างโปรแกรมพัฒนาครูเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารและครู จำนวน 24 คน จากโรงเรียนที่มีวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ ในการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ 3 โรงเรียน โดยคัดเลือกตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยได้กำหนดขึ้น ประกอบด้วย โรงเรียนสูงเนินสามัคคี จังหวัดสกลนคร โรงเรียนพังโคนจำปาสามัคคี จังหวัดสกลนคร และโรงเรียนอนุบาลอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ผู้วิจัยได้ศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างขึ้นตามกรอบข้อมูลที่ต้องการศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ตอนที่ 2 วิธีการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู และตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาครูเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ ตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ด้วยการวิเคราะห์ความสอดคล้อง (IOC) รายข้อ พบว่า มีค่าระหว่าง 0.80-1.00

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ติดต่อประสานกับทางโรงเรียนที่มีวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practices) เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการให้ข้อมูล และประสานงานทางโทรศัพท์ กำหนดวันนัดหมายวัน เวลาสัมภาษณ์ ผู้เกี่ยวข้องด้วยตนเอง โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่เตรียมไว้ โดยการจดบันทึก ใช้เครื่องบันทึกเสียง และกล้องถ่ายภาพดิจิทัล

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เพื่อตีความข้อมูล จัดหมวดหมู่ และนำเสนอเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แสดงผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาค้นคว้าประกอบและตัวชี้วัดของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 5 องค์ประกอบ จำนวน 15 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์ผู้เรียน จำนวน 5 ตัวชี้วัด ได้แก่ ความรู้ความสามารถและประสบการณ์ ความพร้อมด้านสติปัญญา ความพร้อมด้านพฤติกรรม จัดการเรียนรู้จากความพร้อมด้านร่างกายและจิตใจ ความพร้อมทางสังคม 2) การออกแบบการจัดการเรียนรู้ จำนวน 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ มีความรู้ความเข้าใจกระบวนการออกแบบการจัดการเรียนรู้มีความรู้เข้าใจ ความสัมพันธ์ของโครงสร้างรายวิชา มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดตามหลักสูตร 3) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จำนวน 4 ตัวชี้วัด ได้แก่ ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยมีส่วนร่วมในกิจกรรม ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยเชื่อมโยงบูรณาการสาระ

การเรียนรู้และทักษะด้านต่าง ๆ สามารถเลือกใช้รูปแบบหรือเทคนิควิธีการสอนที่เหมาะสม สามารถจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคล 4) การใช้สื่อนวัตกรรมเทคโนโลยี จำนวน 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ จัดทำพัฒนาหรือปรับปรุงสื่อด้วยการศึกษาค้นคว้าวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการผลิตสื่อ จัดทำพัฒนาหรือปรับปรุงสื่อด้วยการศึกษาค้นคว้าวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ จัดทำพัฒนาหรือปรับปรุงสื่อด้วยการศึกษาค้นคว้าวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ 5) การวัดและประเมินผล จำนวน 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ การสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดผลและประเมินผล สร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผล อย่างมีจุดมุ่งหมาย โดยมีผลการประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดแสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความเหมาะสมขององค์ประกอบสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

องค์ประกอบ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. การวิเคราะห์ผู้เรียน	4.35	0.28	มาก
2. การออกแบบการจัดการเรียนรู้	4.46	0.31	มาก
3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.34	0.24	มาก
4. การใช้สื่อนวัตกรรมเทคโนโลยี	4.28	0.32	มาก
5. การวัดและประเมินผล	4.36	0.27	มาก
รวมเฉลี่ย	4.35	0.57	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาพรวมเฉลี่ยความเหมาะสมขององค์ประกอบสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.35$) โดยมีองค์ประกอบ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก สูงที่สุด ($\bar{X}=4.46$) รองลงมาคือ การวัดและประเมินผล ($\bar{X}=4.36$) การวิเคราะห์ผู้เรียน ($\bar{X}=4.35$) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X}=4.34$) และ การใช้สื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยี ($\bar{X}=4.28$) ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI) ของการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รายละเอียด ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

องค์ประกอบ	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพที่พึงประสงค์ (I)			PNI _{modified} (I-D)/D	ลำดับความ ต้องการ จำเป็น
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ พฤติกรรม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ พฤติกรรม		
1. การวิเคราะห์ผู้เรียน	4.35	0.28	มาก	4.64	0.15	มากที่สุด	0.07	2
2. การออกแบบการจัดการเรียนรู้	4.46	0.31	มาก	4.68	0.18	มากที่สุด	0.05	3
3. จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.34	0.24	มาก	4.67	0.15	มากที่สุด	0.07	2
4. การใช้สื่อนวัตกรรมเทคโนโลยี	4.28	0.32	มาก	4.69	0.20	มากที่สุด	0.10	1
5. การวัดและประเมินผล	4.36	0.27	มาก	4.68	0.13	มากที่สุด	0.07	2
โดยรวมเฉลี่ย	4.35	0.28	มาก	4.67	0.16	มากที่สุด	0.072	

จากตารางที่ 2 พบว่า สภาพปัจจุบันของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.35$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกองค์ประกอบ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.46$) ด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{X}=4.36$) ด้านการวิเคราะห์ผู้เรียน ($\bar{X}=4.35$) ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X}=4.34$) ด้านการใช้สื่อวัตกรรมการเทคโนโลยี ($\bar{X}=4.28$) สภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.67$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกองค์ประกอบ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการใช้สื่อวัตกรรมการเทคโนโลยี ($\bar{X}=4.69$) ด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{X}=4.68$) ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.68$) ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X}=4.67$) ด้านการวิเคราะห์ผู้เรียน ($\bar{X}=4.64$) ตามลำดับ และลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน องค์ประกอบของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุดลำดับที่ 1 ได้แก่ ด้านการใช้สื่อวัตกรรมการเทคโนโลยี ($PNI_{modified}=0.10$) ลำดับที่ 2 ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านการวิเคราะห์ผู้เรียน ($PNI_{modified}=0.07$) ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($PNI_{modified}=0.07$) การวัดและประเมินผล ($PNI_{modified}=0.07$) และลำดับที่ 3 ได้แก่ ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ($PNI_{modified}=0.05$)

การศึกษาแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า การอบรม การประชุมเชิงปฏิบัติการ การบูรณาการแบบสอดแทรกกับการปฏิบัติงาน การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และการนิเทศ โดยเชื่อมโยงกับผลการศึกษาความต้องการจำเป็นเพื่อออกแบบโปรแกรมครอบคลุมองค์ประกอบทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ 1) การวิเคราะห์ผู้เรียน 2) การออกแบบการจัดการเรียนรู้ 3) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 4) การใช้สื่อวัตกรรมการเทคโนโลยี 5) การวัดและประเมินผล และจากการสังเคราะห์ทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้องได้องค์ประกอบของโปรแกรม ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการและเป้าหมายของโปรแกรม 2) จุดมุ่งหมาย 3) เนื้อหา 4) กิจกรรมการพัฒนา และ 5) การประเมินผล โปรแกรม โดยยึดการพัฒนาครูในรูปแบบผสมผสาน 70 : 20 : 10 โดยรวมและแต่ละองค์ประกอบของแนวทางมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งแนวทางนี้มีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในการนำไปใช้ประกอบการพัฒนาสมรรถนะของครูในสังกัดให้มีความพร้อมต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ และเป็นประโยชน์สำหรับครูผู้สอนในการปฏิบัติหน้าที่ด้านงานสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อส่งผลให้การจัดการเรียนรู้มีคุณภาพอย่างแท้จริง

อภิปรายผล

การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 1) การวิเคราะห์ผู้เรียน 2) การออกแบบการจัดการเรียนรู้ 3) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 4) การใช้สื่อวัตกรรมการเทคโนโลยี 5) การวัดและประเมินผล มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาสังเคราะห์องค์ประกอบของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูที่เป็นกรอบแนวคิดทฤษฎี ซึ่งมีองค์ประกอบของรูปแบบที่สอดคล้องและเหมาะสมกับการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการ

แนวคิดด้านการเรียนรู้ของ Tyler (1950, pp. 45-46) ที่เสนอองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ (Tyler loop) ไว้ 3 ส่วน คือ 1) จุดมุ่งหมายการจัดการเรียนรู้ 2) กิจกรรมการจัดการเรียนรู้และ 3) การประเมินผลการจัดการเรียนรู้ โดยที่ข้อมูล ส่วนที่ 3 สามารถใช้เป็นข้อมูลย้อนกลับไปยังองค์ประกอบกิจกรรมการเรียนรู้และจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ให้บรรลุผลได้ ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Office of the Basic Education Commission, 2016, pp. 23-24) สมรรถนะสำคัญซึ่งได้ระบุว่า มี 4 ด้าน ได้แก่ 1) การวิเคราะห์ สังเคราะห์ 2) การออกแบบการเรียนรู้ 3) การพัฒนาผู้เรียน 4) การบริหารจัดการชั้นเรียน

การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด และความต้องการจำเป็นมีองค์ประกอบของการใช้สื่อนวัตกรรมเทคโนโลยี ที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการพัฒนาครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานที่ผ่านมา แสดงให้เห็นถึงความสำคัญ และสอดคล้องกับแนวคิดของ กระทรวงศึกษาธิการ (Ministry of Education, 2017, p. 37) ได้ให้ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า การจัดการเรียนรู้มีเป้าหมาย เพื่อพัฒนาทักษะและความสามารถต่าง ๆ ที่จะช่วยให้บุคคลแต่ละคนสามารถเป็นผู้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพเป็น การเรียนรู้ ตลอดชีวิต และเพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้ศักยภาพอย่างเต็มกำลังความสามารถ หรืออาจกล่าวได้ว่าการจัดการเรียนรู้ ช่วยให้ผู้เรียนเป็นผู้ยอมรับความจริงแห่งตน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนกพร จุฑาสงษ์ (Juthasong, 2012, p. 263) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พบว่า สภาพปัจจุบันของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพ ที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และจากการศึกษาความต้องการจำเป็นของการเสริมสร้างสมรรถนะ การจัดการเรียนรู้ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า องค์ประกอบ ที่มีความจำเป็นมากที่สุด คือ ด้านการใช้สื่อนวัตกรรมเทคโนโลยี แสดงให้เห็นว่า ผู้สอนต้องมีทักษะในการใช้สื่ อนวัตกรรมเทคโนโลยีมาช่วยในการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากกิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้เทคโนโลยี จะช่วยกระตุ้นความสนใจให้แก่ผู้เรียน ยิ่งถ้าได้ผ่านการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ จะยิ่งช่วยส่งเสริมทักษะที่ต้องการได้เป็นอย่างดี สามารถจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับ จอมพงศ์ มงคลวนิช (Mongkolvanich, 2012, p. 69) ได้ให้ความสำคัญกับครูผู้สอนในการพัฒนาสมรรถนะครู ในการใช้สื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีที่สูงขึ้นและมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพได้นั้น จะต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนเกิด ความชำนาญ ครูต้องได้รับการพัฒนาเพราะจะเป็นกระบวนการที่เพิ่มพูน ความรู้ ความสามารถ ทักษะของบุคลากรในองค์กรส่งผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น และช่วยให้ครูสามารถนำศักยภาพที่มีมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อองค์การมากที่สุด

แนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ การอบรม การประชุมเชิงปฏิบัติการ การบูรณาการแบบสอดคล้องกับการปฏิบัติงาน การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และการนิเทศ ทั้งนี้เป็นเพราะผู้วิจัยได้สังเคราะห์หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยเกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้และแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู ประถมศึกษา ซึ่งเป็นไปตามกระบวนการวิจัย อีกทั้งกระบวนการต่าง ๆ ก่อนที่จะได้มาซึ่งแนวทางที่สมบูรณ์ ได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความรู้และความสามารถในด้านสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้

ของครูเป็นอย่างดี อีกทั้งผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากผลการศึกษาในระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น และระยะที่ 3 การศึกษาสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practices) มาผนวกกับผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับการพัฒนาเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งสอดคล้องกับชัยนาท พลอยบุตร (Ploybut, 2016, pp. 113-114) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 30 พบว่า การพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ ครูต้องสามารถวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการและเรียนรู้แบบนำตนเอง ตระหนักรู้ถึงเงื่อนไขที่จำเป็นในการพัฒนาตนเอง การวิเคราะห์ตามรูปแบบนี้จึงเป็นการค้นหาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาเพื่อค้นหาความแตกต่างของสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันกับสิ่งมุ่งหวัง ครูนำผลการวิเคราะห์ตนเองนี้ไปใช้ในการแสวงหาความรู้ ผลจากการเรียนรู้ทำให้ครูมีความรู้ความสามารถในการวางแผนการเรียนรู้ที่เหมาะสมโดยการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ มากำหนดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนบรรลุจุดมุ่งหมายตามที่หลักสูตรกำหนด มีรูปแบบและวิธีการพัฒนา แบ่งออก 3 ชุด ได้แก่ ชุดที่ 1 การออกแบบการเรียนรู้ ชุดที่ 2 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และชุดที่ 3 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสม ความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ โดยรวมอยู่ระดับมากที่สุด และยังสอดคล้องกับธนศักดิ์ เจริญธรรม (Chareonthum, 2019, pp. 333-334) ได้ศึกษาการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูวิทยาศาสตร์ ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า การพัฒนาที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูในการออกแบบการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การทำการวิจัยในชั้นเรียน และการใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ มีแนวทางการพัฒนาครูวิทยาศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้ มี 8 วิธี คือ 1) การศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง 2) การฝึกอบรม 3) การฝึกปฏิบัติในงาน 4) การใช้ระบบพี่เลี้ยง 5) การสอนแนะนำ 6) การศึกษานอกสถานที่ 7) การนิเทศ และ 8) โรงเรียนเป็นฐาน ดังนั้น แนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมาจึงเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้แบ่งการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น และระยะที่ 3 ศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารควรให้ความสำคัญในการจัดการเรียนรู้ ควรมีโครงการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะครูผู้สอน มีการติดตามประเมินผลอย่างเป็นระยะและต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานและบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาในการนำไปใช้ประกอบการพัฒนาสมรรถนะของครูในสังกัด ให้มีความพร้อมต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ และเป็นประโยชน์สำหรับครูผู้สอนในการปฏิบัติหน้าที่ด้านงานสอน ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อส่งผลให้การจัดการเรียนรู้มีคุณภาพอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาและวิจัยพัฒนาครูเพื่อการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในรูปแบบอื่นที่มุ่งส่งเสริมและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา โดยการเปรียบเทียบสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีขนาดสถานศึกษาแตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

- Cavanagh, D. (1983). Teacher Development: Curricular Problems and Paradigm Possibilities. *Australian Journal of Teacher Education*, 8(2), 7.
- Chareonthum, T. (2019). *Developing a Program to Strengthen Science Teacher's through Applying in Managing Learning to Promote Student Critical Thinking for Secondary School*. Thesis, Doctor of Education Program in Educational Administration and Development, Mahasarakham University, Mahasarakham. (In Thai)
- Juthasong, C. (2012). *The Development of Program to Enhance Learning Management Competency for Teachers under Non-formal and Informal Education*. Thesis, Doctor of Education Program in Educational Administration and Development Program, Mahasarakham University, Mahasarakham. (In Thai)
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607- 610.
- McNamara, D. (1983). Less Idealism and More Realism: The Programme for Teacher Education. *Australian Journal of Teacher Education*, 8(2), 5.
- Ministry of Education. (2017). *Thailand's Competency in the International World of 2016 (IMD 2016)*. Bangkok : Office of the Education Council ,Ministry of Education. (In Thai)
- Ministry of Education. (2018). *Teacher Professional Standards*. Bangkok : Bureau of Professional Standards, the Teachers' Council of Thailand. (In Thai)
- Ministry of Education. (2019). *Getting Understanding of Competency for People and Getting Understanding of Competency for Teachers, Administrators and Educational Personnel*. Bangkok : Office of the Education Council ,Ministry of Education. (In Thai)
- Mongkolvanich, J. (2012). *Administration of educational organization and personnel*. Bangkok : Thawee Print (1991). (In Thai)
- Office of the Basic Education Commission. (2016). *Handout of Teachers' Competency Evaluation (Revised Issue)* Bangkok : Teachers and Basic Education Personnel Development Bureau. (In Thai)
- Office of the Basic Education Commission. (2018). *Competency*. Bangkok : Kurusapa Printing. (In Thai)

- Office of the Education Council. (2015). *Subject Research Analysis of Thai Education in the 21st Century World*. Bangkok : Office of the Education Council, Ministry of Education. (In Thai)
- Office of the Education Council. (2019). *Paradigm, Model and Mechanism for Area-Based Teacher Development for 5 Areas*. Bangkok : Pringwhan Graphic. (In Thai)
- Office of the Teachers' Council of Thailand. (2018). *Competency*. Bangkok : Kurusapa Printing. (In Thai)
- Organization for Economic Co-operation and Development (OECD). (2009). *Creating Effective teaching and learning environments: First results from TALIS*. Paris : Organization for Economic Co-operation and Development.
- Panich, W. (2012). *Ways to Create Learning for Students in the 21st Century*. Bangkok : Sosri-Saritwong Foundation. (In Thai)
- Ploybut, C. (2016). *The Development of Program to Enhance Learning Management Competency for Teachers in Schools under the Office of Secondary Educational Service Area Office 30*. Thesis, Master of Education Program in Educational Administration, Mahasarakham University, Mahasarakham. (In Thai)
- Sheehan, B. A., & Lewis, R. (1983). Some Implications of a Non-Deterministic Model of Teacher Development. *Australian Journal of Teacher Education*, 8(2), 8.
- Siritharangsri, P. (2014). *Research and Development Report Subject Basic Educational Institution Management Model*. Bangkok : Office of the Education Council. (In Thai)
- Srisa-ard, B. (2010). *Preliminary research*. Bangkok : Suwiriyan. (In Thai)
- Timperley, H., Wilson, A., Barrar, H., & Fung, I. (2008). *Teacher professional learning and development*. New York : Cambridge University Press.
- Tyler, R. W. (1950). *Basic Principles of Curriculum and Instruction*. Chicago : University of Chicago Press.
- Tyler, R. W. (1986). *Evaluation Acting Program*. Boston : Allin and Bacon.
- Vongvanich, S. (2007). *Needs assessment research*. Bangkok : Chulalongkorn University Printing House. (In Thai)

ผู้เขียนบทความ

นาง ไฉไลศรี เพชรไธ

นิสิตระดับปริญญาเอก หลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต
สาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000
E-mail : 59010560004@msu.ac.th

รองศาสตราจารย์ ดร. พชรวิทย์ จันทศิริสิริ

อาจารย์ที่ปรึกษาหลักวิทยานิพนธ์
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม